

Іринюк В.*

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВИМІР ГАЗОВОГО КОНФЛІКТУ МІЖ РОСІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ

У сучасних міжнародних відносинах протистояння держав відбувається значною мірою в інформаційному просторі. Кожен сучасний конфлікт в міжнародних відносинах проходить на тлі серйозної інформаційної кампанії, спрямованої на висвітлення ситуації так, як це вигідно одній чи іншій стороні.

Одним з яскравих прикладів інформаційного протистояння є газові конфлікти між Росією та Україною. Конфлікти 2006 та 2009 років показали, що інформаційні атаки Росії можуть нанести значної шкоди міжнародному іміджу та репутації України на міжнародній арені та, як наслідок, створити перепони для реалізації важливих зовнішньополітичних цілей.

Мета даної роботи – висвітлити інформаційний аспект газового конфлікту між Україною та Росією 2011 року.

Основою конфлікту є прагнення українського керівництва добитися перегляду газових домовленостей 2009 року, які за словами Президента В.Януковича є «несправедливими та принизливими». Водночас, керівництво обох країн намагалося використати ситуацію для покращення власного іміджу.

Газовий конфлікт зразка 2011 року можна охарактеризувати тим, що він частково заснований на страху та досвіді попередніх двох газових війн. Спекуляції та пророкування нового конфлікту, фактично, є основною зброєю в сьгоднішній «газовій війні». Незважаючи на те, що повномасштабного конфлікту зразка 2006 та 2009 років поки що не відбулося, інформаційний простір вже заповнений пропагандистськими матеріалами з даного питання.

Інформаційне протистояння відбувалося значною мірою у ЗМІ. В засобах масової інформації поширювалися такі заяви українських та російських високопосадовців, як:

- «Спочатку загнали нас в кут, а згодом почали диктувати умови. Це принижує сьогодні не мене особисто – це принижує державу, і я не можу цього дозволити» (Президент України В.Янукович) [1].

- «Ситуация обострилась до предела. Украина не желает выполнять условия контрактов и поэтому регулярно приводит все новые аргументы в защиту их пересмотра. Ситуация вкрай заострилась. Украина не бажає виконувати умови контракту і тому» (Генеральний директор Фонду національної енергетичної безпеки РФ К.Симонов) тощо [2].

Загалом, у висвітленні газового конфлікту російськими ЗМІ можна виділити низку маніпулятивних технік для впливу на масову свідомість і створення негативного іміджу України:

1) Провокаційні заголовки в стрічках новин. Наприклад: «Нинішнє українське керівництво знову вимагає від Росії понизити ціну на газ», «Український газовий «кидок».

* студент 4 курсу спеціальності «міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: ас. Запорожець О.Ю.

Росія в шоці», «Так сильно Росію ще ніхто не «кидав». А Україна тим паче», «Якби в Кремлі тільки могли припустити, що «слухняний» Янукович так лихо дасть ляпас російській верхівці, він ніколи не став би президентом України» [3].

2) Тенденційна (переважно негативна) подача інформації за допомогою:

- риторичних питань: «Цікаво, чому щороку українці, незалежно від того, хто перебуває при владі в Києві, просять Росію фактично дотувати їх економіку дешевим газом?»
 - імперативу: «Вирішення цієї проблеми Україні потрібно знайти найближчим часом»
 - навішування ярликів : «убога Україна», «газотранспортна система», що «розвалюється», «дивовижна комбінація, яка не снилася» [4].

- іронічно-саркастичних фраз: «І чого ж домагаються наші друзі-українці? А не багато, ні мало, - дешевого газу, але ще краще - взагалі, безкоштовного. Це кришталева мрія усіх двадцяти років повністю залежної від російських вуглеводнів незалежної України»; «В російсько-українських відносинах знову неприємно пахне газом. І джерело, за звичаєм, знаходиться в Києві...» [5].

- прямих образ: «[Україна] може позбутися можливості щозими шантажувати Росію і Європу» [4]. «Це, схоже, така особливість української зовнішньої політики - голосно заявляти...». «Росія в паніці і з піною на вустах обговорює велику українську хитрість» [6].

Для посилення ефекту ЗМІ цитували перших осіб держав, думки яких вважаються авторитетними в силу їхнього статусу. Наприклад: «Вони, правда, чомусь говорять, що СОТ їм перешкоджає бути в Митному союзі... це трішки дивно. Чомусь нам СОТ в Митний союз не перешкоджає вступати, а їм перешкоджає. Але це вже внутрішня самооцінка» (Президент РФ Д.Медведев); «Янукович занадто грубий і занадто жадібний!» (заступник Голови Державної думи РФ В.Жириновський) [7-8]. Перше висловлювання є нелогічним, оскільки Україна вступила до Світової організації торгівлі, а Росія - ні. Друге висловлювання є відверто емоційним й образливим, що є порушенням дипломатичної етики.

Таким чином, в газовому конфлікті Росія активно використовує можливості ЗМІ для впливу на громадську думку. Пропагандистські повідомлення спрямовані, насамперед, на дискредитацію України. Для цього використовуються такі маніпулятивні прийоми, як навішування ярликів та висміювання. Як наслідок, в інформаційному просторі Україна постає як слабка залежна від Росії держава, яка робить незграбні спроби щось вимагати та відстоювати.

Література

1. Янукович заявил, что не позволит России унижать Украину [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://vlasti.net/news/130861>
2. Топалов А. Газ перешел на личности [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://pda.gazeta.ru/business/2011/09/03/3755437.shtml>
3. В российско-украинских отношениях снова пахнет газом [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.youtube.com/watch?v=aW6Yt9fNcgs>
4. Пчелкин П. Нынешнее украинское руководство снова требует от России снизить цену на газ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.1tv.ru/news/economic/184310>
5. Панов В. Пешка в чужой игре [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.stoletie.ru/rossiya_i_mir/peshka_v_chuzhoj_igre_2011-09-06.htm
6. Информационная война между Украиной и Россией завершилась не начавшись? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zakazuhe.net/informacionnaya-vojna-mezhdu-ukrainoj-i-rossiej-zavershilas-ne-nachavshis/>

7. Украина обязана выполнять газовые контракты — Медведев [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://podrobnosti.ua/economy/2011/09/09/790483.html>
8. «Янукович слишком грубый для Европы и слишком жадный для России», - Жириновский [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://censor.net.ua/news/180955/yanukovich_slishkom_grubyi_dlya_evropy_i_slishkom_jadnyyi_dlya_rossii_jirinovskiyi